

Asia: VN/4677/2021

Valtakunnalliset lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet 2020 päivitys

Taustakysymykset

Vastaajan taustaorganisaatio

Sairaanhoitopiiri [Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri / Kuopion yliopistollinen sairaala]

Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet oppaan päivittäminen jatkossa?

Ovatko nykyiset luovutusperusteet olleet hyödyllisiä?

melko paljon

Kenen tehtävänä pitäisi olla luovutusperusteiden päivittämisen koordinointi?

Sosiaali- ja terveysministeriö

Mitä muuta haluaisit sanoa apuvälineiden luovutusperusteiden päivittämisestä?

-

1. Johdanto

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

2.1.1 Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälinepalveluiden perusta

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Mielestäni on oleellinen kysymys linjata sitä, missä yhteydessä toimintakyvyn alenema/haitta on sen kaltainen, että sitä tulisi lähtökohtaisesti pyrkiä parantaa lääk.kunt. apuvälineellä. Lähtökohtaisesti moni sairaus on luonteeltaan toimintakykyä alentava eikä sitä ominaisuutta saada poistettua, vaikka tekniikka mahdollistaa nykyään valtavan paljon enemmän kuin vaikkapa 10 vuotta sitten. Jos jokin asia on nykyisin teknisesti mahdollista (mutta erittäin kallista) järjestää, onko se kuitenkin sen kaltainen, että se tulee kustantaa julkisrahoitteisesti (eli verovarosta, eli lääk.kunt.apuvälineenä maksusitoumuksella). Tämä koskee erityisesti liikkumisen apuvälineitä eri potilasryhmissä. Nykyisen tekniikan kehityksen myötä liikunta- ja toimintakyvyn parantaminen on tullut mahdolliseksi laajalle potilasryhmälle (esim. erilaisista spastisiteeteista kärsivät mm. aivotapahtuman jälkeen, MS-taudin yhteydessä tai CP-vammaiset). Tämän ryhmän liikkumista parantavat apuvälineet ova uusinta teknologiaa ja järjestään kalliita. Mikäli yhdenvertaisuusperiaatetta aletaan käyttämään, ilman selkeää ohjausta siitä, kenelle ja minkä tasoiseen toimintakyvyn alenemaan ja paranemiseen lääk.kunt. apuvälinettä julkisista varoista arvioidaan, on vaarana että kyseessä on niin sanottu Pandoran lipas joka räjäyttää kustannukset pilviin. Monestikaan kyse ei ole siitä, hyötyykö jokin potilas jostain ja saataisiinko esimerkiksi teknisemmällä (ja samalla kalliimmalla) apuvälineratkaisulla parempi tulos aikaiseksi, esimerkiksi peroneuspareesissa FES antaa toiminnallisemman ja "paremman" ratkaisun kuin jäykkä hiilikuituinen tuki, vaikka molemmat toimivat ok. Edellä oleva esimerkki on yksinkertainen, mutta vaikeammassa tapauksissa törmätään usein juuri tähän linjan vetoon, mikä on ns. riittävä parannus kun parempaakin voidaan saada. Tähän nykyiset apuvälinesuositukset eivät anna oikeastaan minkäänlaista apua.

2.1.2 Vammaispalvelulain mukaiset palvelu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

2.1.3 Kelan ammatillisen kuntoutuksen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

2.2 Apuvälinepalvelut eri asumismuodoissa

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

5. Apuvälineratkaistu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.1 Potilas- ja laiteturvallisuus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.2.1 Apuvälineen luovuttavan tahon vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.2.2 Apuvälineen käyttäjän vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.3 Apuvälineen huolto/korjaus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.4 Apuvälineiden kuljetus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.5 Kaksoiskappale

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Erittäin usein potilaiden toive on harrastustoiminnan mahdollistavasta apuvälineestä, joko kaksoiskappaleena/omana erillisenä apuvälineenä tai ominaisuuksia toivotaan muutettavan siten että se mahdollistaa harrastustoiminnan. Toivoisin kannanottoa tähän, onko ko. toiminta julkisin varoin kustannettavaa.

7. Oppaassa käytetyt käsitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

04 27 09 Lihastimulaattorit, ei ortoosina käytettävät

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

05 Välineet taitojen harjoittamiseksi

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 15 Toiminnalliset hermo-lihasstimulaattorit ja hybridiortoosit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Mielestäni on oleellinen kysymys linjata sitä, missä yhteydessä toimintakyvyn alenema/haitta on sen kaltainen, että sitä tulisi lähtökohtaisesti pyrkiä parantaa lääk.kunt. apuvälineellä. Lähtökohtaisesti moni sairaus on luonteeltaan toimintakykyä alentava eikä sitä ominaisuutta saada poistettua, vaikka tekniikka mahdollistaa nykyään valtavan paljon enemmän kuin vaikkapa 10 vuotta sitten. Jos jokin asia on nykyisin teknisesti mahdollista (mutta erittäin kallista) järjestää, onko se kuitenkin sen kaltainen, että se tulee kustantaa julkisrahoitteisesti (eli verovarosta, eli lääk.kunt.apuvälineenä maksusitoumuksella). Tämä koskee erityisesti liikkumisen apuvälineitä eri potilasryhmissä. Nykyisen tekniikan kehityksen myötä liikunta- ja toimintakyvyn parantaminen on tullut mahdolliseksi laajalle potilasryhmälle (esim. erilaisista spastisiteeteista kärsivät mm. aivotapahtuman jälkeen, MS-taudin yhteydessä tai CP-vammaiset). Tämän ryhmän liikkumista parantavat apuvälineet ova uusinta teknologiaa ja järjestään kalliita. Mikäli yhdenvertaisuusperiaatetta aletaan käyttämään, ilman selkeää ohjausta siitä, kenelle ja minkä tasoiseen toimintakyvyn alenemaan ja paranemiseen lääk.kunt. apuvälinettä julkisista varoista arvioidaan, on vaarana että kyseessä on niin sanottu Pandoran lipas joka räjäyttää kustannukset pilviin. Monestikaan kyse ei ole siitä, hyötyykö jokin potilas jostain ja saataisiinko esimerkiksi teknisemmällä (ja samalla kalliimmalla) apuvälineratkaisulla parempi tulos aikaiseksi, esimerkiksi peroneuspareesissa FES antaa toiminnallisemman ja "paremman" ratkaisun kuin jäykkä hiilikuituinen tuki, vaikka molemmat toimivat ok. Edellä oleva esimerkki on yksinkertainen, mutta vaikeammissa tapauksissa törmätään usein juuri tähän linjan vetoon, mikä on ns. riittävä parannus kun parempaakin voidaan saada. Vastaavasti mm. monia spastisia tiloja voidaan helpottaa FES:n avulla, mutta onko se järkevää suhteutettuna käytettyyn rahamäärään, erityisesti kun kyseisiä potilaita on erittäin paljon? Tähän nykyiset apuvälinesuositukset eivät anna oikeastaan minkäänlaista apua. Yllä esitetyt toimintakyvyn paranemisen mittarit ovat hyviä, mutta hyvän toimintakyvyn omaavan, lievästä spastisiteetista kärsivän henkilön on erittäin helppo saavuttaa nuo maalit halutessaan. Vastaavasti huonommassa toimintakyvyssä voidaan mielestäni perustella, onko saavutettava toimintakyvyn/kävelykyvyn paraneminen siinä määrin riittävä, että turvaututaan FES:iin eikä esimerkiksi muuhun liikkumisen apuvälineeseen kuten esimerkiksi sähkömopo tai pyörätuoli.

06 30 09 Silmäripset ja kulmakarvat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 30 21 Silmäproteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 54 Sukupuolielämän apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 03 03 03 Kävelykepit, valkoiset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 23 Sähköpyörätuolit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 39 01 Opaskoirat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 Näkemisen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 03 Valonsuodattimet (absorptiolasit)

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 06 01 Silmälasilinssit, 22 03 06 02 Kehykset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 06 03 Piilolinssit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 09 Suurentavat lasit, linssit ja linssikokoonpanot

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 18 Suurennuslaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 06 27 Kuulon apuvälineiden lisävarusteet, 22 06 90 01 Pantakojeet, 22 18 24 Radiotaajuuslähetinjärjestelmät

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 12 21 Kannettavat pistekirjoituksen muistiinpanovälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 27 16 Muistin tukena toimivat apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 30 15 Lukutelineet ja kirjanpitimet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 33 Tietokoneet ja päätelaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

90 01 02 Avustajakoirat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

LIITE 2 Lääkinnällisenä kuntoutuksena korvattavat silmälasit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

Yleiset kommentit päivityksestä

Miten opasta tulisi kehittää jatkossa?

Linjanvedolliset kysymykset ovat aina vaikeimpia ja niihin ohjenuoraa olisi hyvä saada. Esimerkiksi yksinkertaisuudessaan, että jos haittaluokka vaivasta on alle 3, sitä ei kustanneta lääk.kunt. apuvälineenä (eli vaiva ei ole riittävän hankala tms).

Pesonen Janne

PSSHP, Kuopion yliopistollinen sairaala - Vastaava lääkäri, KYS / Fysiatrian poliklinikka